

De afvoer van de Mark is zeer onregelmatig en is afhankelijk van de hoeveelheid regen die is gevallen in het bekken van de Mark. De gemiddelde afvoer van de Bovenmark (op hun punt waarop deze de singels van Breda in stroomt) bedraagt 3,1 m³/s. In natte perioden kan dat toenemen tot wel 20 m³/s, terwijl dat in droge perioden nauwelijks meer dan 1 m³/s kan zijn.

Nieuw Markdal is grote vooruitgang

voor mens, bedrijf en natuur

De rivier de Mark van de Duivelsbruglaan in Breda tot aan de Belgische grens wordt door de aanleg van nieuwe meanders drie kilometer langer. In het Markdal wordt gefaseerd in totaal 250 hectare van het Natuur Netwerk Brabant gerealiseerd en wordt de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW) ter hand genomen. De kanalisering van de Rivier de Mark tussen de Belgische grens en Breda wordt ongedaan gemaakt. Er komen nieuwe meanders bij en oude nog bestaande meanders worden weer aangesloten op de rivier. Die wordt daardoor verlengd van ruim 9 kilometer nu naar ruim 12 kilometer. Ruimte voor de rivier betekent ook ruimte voor de natuur. Er wordt nog gewerkt aan plannen om de natuur opnieuw in te richten en te verrijken. De verwachting is ook dat er veel meer dieren in het gebied zullen komen. Daarnaast komen er nieuwe mogelijkheden voor ondernemers inclusief agrariërs en komt er ruimte voor recreatie.

De Vereniging Markdal Duurzaam en Vitaal werkt sinds 2013 aan het nieuwe Markdal op basis van samenwerkingsovereenkomsten met de provincie Noord-Brabant en het waterschap Brabantse Delta. De vereniging ontwikkelt de plannen samen met de ondernemers en de bewoners en met de gemeenten Breda en Alphen-Chaam, met wie ook overeenkomsten gesloten zijn.

Om de noodzakelijke gronden juridische te kunnen kopen heeft de vereniging de stichting Markdal Duurzaam en Vitaal opgericht. Specialisten van de stichting zijn na het sluiten van de overeenkomst met de provincie, waardoor een budget van vele miljoenen ter beschikking kwam, begonnen met het verwerven van grond. Daarvoor zijn ze aan de keukentafel aangeschoven bijvoorbeeld bij mensen waar oud-gedeputeerde Onno Hoes 15 jaar geleden al was geweest om hun hele bedrijf te kopen. Sindsdien is daar niets meer aan gebeurd. Door een andere aanpak - overeengekomen met de provincie - is het vanaf het begin makkelijk geweest de draad weer op te pakken met bewoners en eigenaren. De grondverwerving is daarna succesvol opgepakt. Tot nu is al ruim 100 hectare grond verworven of is er overeenstemming bereikt met eigenaren dat de grond wordt afgenomen als de bestemmingsplanprocedure is afgerond.

Meer grond kopen voor NNB

Er wordt al gewerkt aan een aanvullende overeenkomst met de provincie om nog meer grond aan te kopen. Het totale robuuste Natuur Netwerk Brabant heeft in het gebied een oppervlakte van plusminus 600 hectare. Daarvan is verspreid al 350 hectare gerealiseerd en moet 250 hectare nog ter hand worden genomen. Markdal Duurzaam en Vitaal zou in 1^e instantie 100 hectare oppakken, maar is nu bereid de volledige resterende 250 hectare ter hand te nemen. Maar heel goed nieuws is dat we nu de Nieuwe Mark ter hand kunnen nemen. Dat agrariërs weer toekomstplannen kunnen maken, ondernemers ruimte krijgen, mogelijk een aanzet kan worden gemaakt met de verbetering van de leefbaarheid van Strijbeek en dat de natuur de ruimte krijgt.”

Voor de verbetering van de rivier zijn verschillende randvoorwaarden van groot belang. Ten eerste moet worden gegarandeerd dat Breda droge voeten zou houden. Het verwijderen van stuwen en verbeteren van de doorstroming mag er natuurlijk nooit toe leiden dat delen van

Breda te maken krijgen met overstromingen. Andere plaatsen mogen juist niet droogvallen en er moet ruimte zijn om bij een hoogwatergolf water op te kunnen vangen in het gebied. De hele rivier gaat meanderen. Soms groot en soms klein. Het bestaande kanaal wordt buiten werking gesteld en aangepast naar een hoogwatergeul. Er worden speciale drempels aangelegd om er voor te zorgen dat het oude kanaal water kan afvoeren bij hoogwaterstanden. Wist u dat er bij laagwater ongeveer 3 kubieke meter water per seconde door de Mark stroomt en bij hevige regenval 20?

Brede bedding of huidige bedding beter ingepast

De nieuwe meanderende Mark of ook Bovenmark wordt op twee manieren aangelegd. Of het bestaande kanaal verdwijnt helemaal en maakt plaats voor een brede rivierbedding van 50 tot 80 meter breed. Of er wordt een nieuwe rivier uitgegraven met een zogeheten twee fasen profiel. Dat betekent dat de rivier bij laag water in een kleine bedding stroomt, maar dat er bij hoogwater ruimte is van 80 meter breed voor het wassende water. De bestaande stuw bij Heerstaaijen (zie kaart) wordt buitenwerking gesteld. Voor calamiteiten wordt daar wel een soort veiligheidsklep gebouwd. Treedt de nieuwe rivier buiten zijn oevers dan kan water omgeleid worden via de stuw. Volgens de huidige verwachtingen kan dat 1 maal in de 100 jaar gebeuren. De stuw bij de Reeptiend (zie kaart) verdwijnt helemaal. De rivier wordt daar vlak getrokken. "Het hele landschap wordt daar anders. Dat is een hele grote ingreep. De laatste stuw bij de Bierberg blijft in werking. Dat is straks de enige plek waar kanoërs nog moeten lopen en voor de vis wordt daar een speciale trap aangelegd."

Nieuwe natuur

Wat voor nieuwe natuur waar wordt aangelegd is in deze fase van plannen maken nog niet bekend. Na het graafwerk moet eerst meer bekend zijn over de bodemgesteldheid en de invloed van mest, fosfaten en stikstof. Afhankelijk van de beheersvorm die de vereniging met de bewoners en de eigenaren gaat kiezen zijn er bijzondere typen mogelijk. De vereniging is nog bezig het zo te regelen dat er sprake is van gezamenlijk beheer. Qua natuur kun je denken aan typen als kruidenrijk, grasland, moeras en schraal hooiland. Als je het hebt over nieuwe diersoorten kun je denken aan reeën, vossen, de das en krijgt het Markdal een veel rijker vogelbestand krijgen.

In totaal zijn er 12 agrarische bedrijven betrokken bij de realisering van de plannen. Soms beëindigt een agrariër zijn bedrijf, soms worden bedrijven minder milieubelastend, soms legt een bedrijf zelf een stuk van het Natuur Netwerk aan. En er komt ruimte voor herbestemming van agrarische gebouwen. De Vereniging Markdal heeft zelf de Markhoeve verworven. Die hoeve krijgt in ieder geval een functie om het onderwijs bij het Markdal te betrekken.

Recreatie

Meer ruimte voor recreatie komt er zeker. Bedrijven kunnen activiteiten ontplooiën op dit terrein. Maar, de situatie wordt ook beter voor de recreant. Zo worden fiets- en wandelverkeer van elkaar gescheiden en worden zij onderweg van Breda naar de grens niet alleen maar langs het water geleid. Fietsen en wandelen wordt er verrassender en straks ga je soms over het water heen.

Plant en dier moet zich straks kunnen verplaatsen door het hele gebied. Daar is de rijksweg A58 een behoorlijke barrière voor. Die weg wordt vanaf 2020 verbreed. Over hoe dat moet gebeuren daar wordt nog uitgebreid over gesproken. Hier komen we later nog apart op terug.

Ons is er nu alles aan gelegen om de plannen af te ronden en te kunnen beginnen met de uitvoering.